

Výsledky madridské schůzky a její vojenskopolitické aspekty

„... Madridská schůzka byla úspěšně završena přijetím obsažného a vyváženého Výsledného dokumentu, který zakotvuje pokračování politiky míru, uvolňování, dialogu Východ-Západ a rozvíjení všestranné spolupráce na zásadách mírového soužití. Nejvýraznějším závěrem schůzky je svolání konference o opatřeních k posílení důvěry a bezpečnosti a o odzbrojení v Evropě, která by měla zajistit rozšíření uvolňování z oblasti politické i do vojenské oblasti.“

(Předsednictvo ÚV KSČ a vláda ČSSR k výsledkům madridské schůzky. Rudé právo, 24. září 1983.)

Politická deklarace členských států Varšavské smlouvy pražského zasedání politického poradního výboru z ledna roku 1983 a společné prohlášení sedmi socialistických zemí z června roku 1983 konkretizují dlouhodobou mírovou zahraničněpolitickou linii socialistického společenství. Rozhodující místo v této linii zaujímá program odvrácení jaderné války, který spočívá na:

- politickoprávních zásadách, které zabezpečují řešení mezinárodněpolitických otázek jednáními,
- přijetí zásad zastavení závodů ve zbrojení a přechod k odzbrojení,
- dosažení likvidace ohnisek napětí a nepřipuštění vzniku nových ohnisek,
- respektování zásady rovnosti a stejné bezpečnosti, která předpokládá respektování národní nezávislosti, svrchovanosti, nedotknutelnosti hranic, nepoužití síly nebo hrozby silou a aby vojenská politika států, zejména hlavních velmocí, vycházela

vylučně z obranných cílů a brala v úvahu oprávněné zájmy bezpečnosti všech států,

— uchování vojenskostrategické rovnováhy, která by měla být udržována na snižující se vojenskotechnické úrovni.

Tento program dává lidstvu naději a pozitivně odpovídá na hlavní otázku současnosti: konfrontace nebo hledání východiska ze slepé uličky. Socialistické státy byly vždy a jsou pro hledání pozitivního východiska, tj. uchránění lidstva od požáru jaderné války. J. V. Andropov v prohlášení z 28. září roku 1983 zdůraznil: „Vycházíme z toho, že lidstvo není odsouzeno k záhubě. S horečným zbrojením je nutno a možno skoncovat. Lidstvo si zaslouhuje lepší úděl než žít ve světě zmítaném konflikty a pod břemenem smrtelných zbraní.“ (Prohlášení nejvyššího sovětského představitele J. V. Andropova. Rudé právo, 28. září 1983.)

Zájmy evropského a světového míru určovaly pozici členských států Varšavské

smlouvy na madridské schůzce států konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Byla to v pořadí již druhá následná schůzka signatářů Závěrečného aktu. První následná schůzka konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě proběhla v Bělehradě od 4. října do 22. prosince roku 1977 a od 17. ledna do 9. března roku 1978. Druhá následná schůzka probíhala s přestávkami od 11. listopadu 1980 až do 9. září 1983. Jako jediná evropská země se madridské schůzky nezúčastnila Albánie.

Původně se předpokládalo, že madridská schůzka bude trvat několik měsíců. Avšak vinou postojů západních států, zvláště USA, se nakonec schůzka protáhla na tři roky a stala se jedním z nejdelších mezinárodních setkání států v dějinách mezinárodních vztahů. Proč? Madridská schůzka objektivně tvořila důležitou součást zápasu sil socialismu a míru a sil imperialismu o uchování uvolňování napětí a jeho doplnění vojenským uvolněním, tj. zápasu o mír a společenský pokrok. Během uvolňování napětí, které dominovalo v mezinárodních vztazích v sedmdesátých letech, se začal rozvíjet bezprecedentní proces formování systému mezinárodních dohod a smluv, které v určitém rozsahu omezovaly závody ve zbrojení. Dále se vytvářel mechanismus jednání o odzbrojení na dvoustranném a mnohostranném základě. Konečně se začal formulovat určitý kodex odzbrojení. Tyto nové procesy v mezinárodním životě nebyly po vůli představitelům vojenskoprůmyslového komplexu a militaristických kruhů. Reakční kruhy imperialismu vycházely z toho, že tyto procesy bylo možné přerušit a zastavit především změnou orientace zahraniční a vojenské politiky USA. K této změně skutečně došlo na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let, zvláště po nástupu R. Reagana do funkce prezidenta USA v roce 1981.

Dominantní úloha v americké zahraniční a vojenské politice připadla v první polovině osmdesátých let orientaci na dosažení vojenské převahy USA nad SSSR a NATO nad Varšavskou smlouvou, stupňování politiky konfrontace se světem socialismu a tím omezování dialogu Východ—Západ, stupňování závodů ve zbrojení, vytváření sil prvního úderu, další konkretizaci vojenskostrategické koncepce jaderné války (omezené i globální). Tato orientace vyhotvila mezinárodní situaci. Současně prohloubila na nové úrovni dlouhodobý rozpor americké politiky mezi vyhlašovanou linií a možností její realizace. Americká zahraniční a vojenská politika přesto způsobila růst válečného nebezpečí. J. V. Andropov o této politice napsal: „... je to

militaristická politika, která vážně ohrožuje mír. Její podstata tkví v tom, že nepřihlíží k zájmům jiných států a národů a snaží se zajistit Spojeným státům dominantní postavení ve světě.“ [Prohlášení nejvyššího sovětského představitele J. Andropova. Rudé právo, 29. září 1983.]

Specifický význam madridské schůzky, která probíhala ve složité mezinárodní situaci, vyplýval z toho, že prakticky zůstala jediným mezinárodním fórem s účastí států Varšavské smlouvy i NATO, kde přes značné komplikace bylo zcela reálné dosáhnout politické dohody mezi státy s rozdílným společenským zřízením a tím dát impuls k ozdravení politického dialogu mezi Východem a Západem. Z mnoha rozdílných důvodů nemohlo takovou úlohu sehrát např. vídeňské jednání o snížení ozbrojených sil a výzbroje ve střední Evropě. Nebylo možné ani předpokládat dosažení zásadních dohod ve výboru pro odzbrojení OSN. Členské státy Varšavské smlouvy vycházely ve svém postupu na madridské schůzce z vědeckého rozboru mezinárodní a vojenskostrategické situace v Evropě a ve světě, z existující vojenskostrategické rovnováhy, z nebyvalého růstu aktivity protiválečných hnutí v kapitalistických zemích, z rozdílnosti některých zájmů mezi USA a západoevropskými státy NATO, jakož i z určitých odlišných postojů států NATO, neutrálních a nezúčastněných států (k těmto státům patřily: Finsko, Švýcarsko, Rakousko, Lichtenštejnsko, Malta, Kypr, Jugoslávie a jistým způsobem i Vatikán a San Marino) i z dalších realit mezinárodního života.

Významným faktorem byla stupňující se mírová aktivita členských států Varšavské smlouvy, jakož i vzrůstající světové mírové hnutí. Hnutí proti válce se v mnoha zemích stalo mohutnou společenskou silou, která výrazně ovlivňuje politické dění. Svým způsobem to dokumentovalo i světové shromáždění Za mír a život, proti jaderné válce, které se konalo v Praze ve dnech 21.—26. června roku 1983. To vše ve svých důsledcích zužovalo manévrovací prostor USA a dalších států na madridské schůzce.

Členské státy Varšavské smlouvy si dobře uvědomovaly fakt, že madridská schůzka pracující na základě všeobecného souhlasu konsensu (na jeho základě byl přijat Závěrečný akt), může dosáhnout pozitivního výsledku jedině na základě vyváženého kompromisu a že svou úlohu hraje i faktor času. To určovalo i jejich diplomatický postup v Madridu. Dne 6. května roku 1983 SSSR podnikl krok zásadního významu. V zájmu urychleného úspěšného zakonče-

ní madridské schůzky se rozhodl přijmout beze změn návrh Výsledného dokumentu ve znění předloženém 15. března roku 1983 neutrálními a nezúčastněnými zeměmi, ačkoli plně neodpovídal jeho představám, a vyzval k tomu i ostatní účastníky schůzky. Země socialistického společenství plně podpořily toto stanovisko Sovětského svazu. Prohlásily, že neuspějí ti, kdo kalkulují s jakýmsi jejich dalšími „ústupky“. Hranice pružnosti a možnosti kompromisu určují zájmy obrany socialistických zemí.

Realistické stanovisko Sovětského svazu a ostatních států Varšavské smlouvy se hrálo rozhodující úlohu v zachráně celoevropského procesu zahájeného v Helsinkách v roce 1975. Toto stanovisko bylo konečným přijatelné pro všechny účastníky schůzky a vyvedlo ji z téměř beznadějných situací. Pružné stanovisko socialistických států posílilo pozici těch západoevropských států, které se snažily uhájit zájem na celoevropském procesu uvolňování proti linii konfrontace vlády USA. V neposlední řadě jejich stanovisko podstatně ztížilo, ne-li znemožnilo pokusy zmařit madridskou schůzku každému, kdo nechtěl či si nemohl dovolit vypadat zcela zjevně v očích světové veřejnosti jako podněcovatel jaderné konfrontace. Stanovisko Sovětského svazu, plně podpořené socialistickými státy, demonstrovalo mistrovství socialistické diplomacie, která svými specifickými prostředky přispívá k boji za mír a společenský pokrok. Síla a efektivnost socialistické diplomacie na madridské schůzce spočívala především v tom, že její návrhy byly konstruktivní a přijatelné pro všechny strany, že cílevědomě odhalovala agresivní záměry a plány USA a dalších imperialistických států a že v souladu s vývojem mezinárodní situace vhodně manévrovala. A. A. Gromyko právem na madridské schůzce prohlásil: „Hlavní je to, že se jejím účastníkům podařilo překonat rozpory a dosáhnout dohody. Zvítězil názor, že pokusy uhnout z cesty, která byla zahájena v Helsinkách, vedou do slepé uličky konfrontace. Z výsledku madridské schůzky vyplývá, že je třeba se stanovené cesty pevně držet i nadále.“ (Z projevu Andreje Gromyky. Rudé právo, 29. září 1983.)

Co přinesla madridská schůzka pro národy Evropy? Je nutné především zdůraznit, že socialistickým státům při hodnocení těch či oněch mezinárodních událostí byly a jsou cizí iluze. Naopak, vždy vycházely a vycházejí z existující objektivní reality. Samotný fakt úspěšného skončení madridské schůzky má značný mezinárodní význam. Na základě všeobecného sou-

hlasu, konsensu, byl přijat vyvážený Výsledný dokument, který dále rozvíjí Závěrečný akt. Bylo rozhodnuto svolat konferenci o opatřeních k posílení důvěry a bezpečnosti a odzbrojení v Evropě (17. ledna roku 1984 do Stockholmu). Konečnou madridskou schůzku dala důležitý impuls k obnovení dialogu mezi Východem a Západem. Komuniké ze zasedání výboru ministrů zahraničních věcí Varšavské smlouvy z října roku 1983 uvádí, že výsledky madridské schůzky „... svědčí o životnosti celoevropského procesu zahájeného v Helsinkách a zajišťuje jeho kontinuitu na pevné základně helsinského Závěrečného aktu. Členské státy Varšavské smlouvy, které k úspěchu madridské schůzky přispěly, jsou přesvědčenými stoupenci pokračování a rozvíjení tohoto procesu.“ (Komuniké ze zasedání výboru ministrů zahraničních věcí Varšavské smlouvy. Rudé právo, 15. října 1983.) Ukončení madridské schůzky a přijetí Výsledného dokumentu se ve svých důsledcích nekryje s orientací americké zahraniční politiky, ve které dominuje koncepce a snaha ukončit dialog Západ—Východ. Pravda je i to, že ukončení madridské schůzky a přijetí Výsledného dokumentu se shoduje s orientací zahraniční politiky socialistických zemí.

Úspěšné zakončení madridské schůzky neznamená, že se jí podařilo vyřešit existující mezinárodní problémy v Evropě a že automaticky otevírá cestu k rozvíjení procesu uvolňování napětí. Její výsledky mají své objektivní meze. Ty jsou dány několika skutečnostmi: kompromisním charakterem Výsledného dokumentu, rozdílným přístupem socialistických a kapitalistických států k jednotlivým částem Výsledného dokumentu a současným agresivním zaměřením zahraniční a vojenské politiky USA a států NATO.

Výsledný dokument přes svůj kompromisní charakter má značný význam. Představuje reálnou politickou platformu, přijatelnou pro všechny účastníky k pokračování celoevropského procesu. Výsledný dokument, díky socialistickým zemím, plně vychází ze Závěrečného aktu [oba dokumenty mají stejnou strukturu]. Výsledný dokument akcentuje evropskou bezpečnost a spolupráci, uvolňování mezinárodního napětí, nutnost dialogu Východ—Západ, vojenskopolitické a vojenské otázky evropské bezpečnosti a další otázky, které souvisejí s mírem v Evropě.

Výsledný dokument zaujímá postoj k těmto problémům:

- bezpečnosti v Evropě,
- principům, kterými se řídí vztahy mezi účastnickými státy,

— opatřením k posílení důvěry a bezpečnosti a odzbrojení v Evropě, spolupráci v oblasti hospodářství, vědy a techniky a životního prostředí,

— bezpečnosti a spolupráci ve Středomoří,

— spolupráci v humanitárních a jiných oblastech,

— dalším krokům po konferenci.

Také historická zkušenost evropské mezinárodní politiky, od helsinské konference v roce 1975, potvrzuje aktuálnost a význam myšlenky bezpečnosti a spolupráce v Evropě. Nebude-li odvráceno další stupňování hrožícího jaderného zbrojení v Evropě, nevyhnutelně se zhorší situace na evropském kontinentě a na celém světě vzroste hrozba jaderné války s katastrofálními důsledky pro národy. Proto pražská politická deklarace členských států Varšavské smlouvy z ledna roku 1983 zdůraznila: „Nejdůležitější součástí úkolu odstranit vojenské nebezpečí a upevnit světový mír je upevnění bezpečnosti v Evropě. Je to dáno především tím, že na evropském kontinentě je soustředěno obrovské množství zbraní jak jaderných, tak i konvenčních a bezprostředně se vzájemně dotýkají ozbrojené síly dvou vojenských svazků.“ [Politická deklarace členských států Varšavské smlouvy. Rudé právo, 7. ledna 1983.]

V kontextu těchto souvislostí má dalekosáhlý význam především ta část Výsledného dokumentu, která se zabývá problematikou bezpečnosti v Evropě. V dokumentu se říká: „Účastnické státy vyjadřují své odhodlání

— vyvíjet nové úsilí, aby učinily uvolňování účinným, jakož i nepřetržitým, stále životaschopnějším, všestranným a univerzálním co do rozsahu procesu, jak se k tomu zavázaly v Závěrečném aktu,

— hledat řešení účinnějších existujících problémů mírovými prostředky,

— důsledně plnit všechna ustanovení Závěrečného aktu a zejména striktně a jednoznačně respektovat a v praxi uplatňovat všech deset zásad obsažených v Deklaraci principů, jimiž se řídí vztahy mezi účastnickými státy, bez ohledu na jejich politický, hospodářský nebo společenský systém, jakož i jejich velikost, zeměpisnou polohu a stupeň hospodářského rozvoje včetně jejich odhodlání řídit své vztahy, těchto principů,

— rozvíjet vztahy vzájemné spolupráce, přátelství a důvěry a přitom se zdržet jakýchkoli kroků, které by byly v rozporu se Závěrečným aktem a mohly by tudíž těmto vztahům škodit,

— podporovat skutečné úsilí o plnění Závěrečného aktu,

— vyvíjet skutečné úsilí směřující k omezení stále rostoucího množství výzbroje, jakož i k posílení důvěry a bezpečnosti a na pomoc odzbrojení.“ [Výsledný dokument madridské schůzky. Rudé právo, 24. září 1983.]

Tyto zásady mají styčné body s koncepcí evropské bezpečnosti a spolupráce, které vypracovaly a dlouhodobě sledují socialistické státy. Týká se to zejména těchto myšlenek: uvolňování napětí, řešení mezinárodních sporů jednáním, zřeknutí se hrozby silou a jejího použití, zastavení závodů ve zbrojení a odzbrojení.

Výsledný dokument obsahuje komplex opatření, která budou účastnické státy konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě v příštích letech realizovat. Prioritní význam připadá rozhodnutí svolat konferenci o opatřeních k posílení důvěry a odzbrojení v Evropě na 17. ledna roku 1984 do Stockholmu.

Konference by měla schválit soubor opatření k upevnění důvěry a bezpečnosti, která budou zahrnovat celou Evropu, přiléhající moře a oceány a vzdušný prostor, jakož i nutná opatření, která by umožnila snížit nebezpečí vojenské konfrontace. Tím by se měla dále rozvinout ta část Závěrečného aktu, která pojednává o bezpečnosti a odzbrojení, o předběžném oznamování velkých vojenských cvičení a velkých přesunů vojsk, o výměně pozorovatelů na vojenských cvičeních.

Socialistické státy přijdou na stockholmskou konferenci s konstruktivními návrhy. Je všeobecně známo, že významnou součástí zahraničněpolitické linie členských států Varšavské smlouvy tvoří dlouhodobé úsilí o vojenské uvolnění a snížení nebezpečí vojenské konfrontace v Evropě. K řešení tohoto závažného vojenskopolitického a vojenského problému předložily socialistické státy celou sérii konkrétních návrhů, a to aby:

— všechny jaderné mocnosti, které tak dosud neučinily, se zavázaly nepoužít jako první jaderných zbraní,

— všechny jaderné mocnosti, především SSSR a USA, jednostranně zmrazily své jaderné zbraně kvantitativně i kvalitativně,

— byla uzavřena smlouva o úplném a všeobecném zákazu zkoušek jaderných zbraní,

— byla uzavřena dohoda o zákazu militarizace kosmického prostoru, jakož i použití síly v kosmickém prostoru a vesmíru vůči Zemi,

— Evropa byla zbavena chemických zbraní, což by byl první krok k jejímu úplnému zákazu a likvidaci v celosvětovém měřítku,

— byly nalezeny způsoby řešení otázky,

jak snížit stav ozbrojených sil a výzbroje ve střední Evropě,

— nebyly zvyšovány počty jaderných zbraní v Evropě, v praxi byla respektována nezvratná skutečnost, že mír nemůže být upevněn horečným zbrojením, a proto přijmout závazek nezvyšovat vojenské výdaje,

— byla uzavřena smlouva o vzájemném nepoužití vojenské síly a zachování mírových vztahů,

To vše tvoří výchozí pozici členských států Varšavské smlouvy pro jednání na stockholmské konferenci.

Madridská schůzka ukázala, že to, co bylo předmětem jejího jednání, nebylo odděleno (izolováno) od probíhajícího zápasu mezi socialismem a imperialismem, od stupňujícího se ideologického boje ve světě, od dalších mezinárodních událostí v Evropě a ve světě, od klíčové otázky dneška — války a míru, od vojenskostrategické rovnováhy, od vojenských doktrin socialistických a kapitalistických států a od globálních světových problémů. Madridská schůzka rovněž potvrdila, že mír a evropskou bezpečnost neohrožuje existence dvou protikladných společenských systémů, ani jejich vzájemný zápas a soutěžení. Mír ohrožuje agresivní politika imperialismu, snaha USA a jejich spojenců zničit socialismus jako společenský systém. Mír ohrožuje to, že vládnoucí kruhy USA se nechtějí smířit s tím, že doba vojenské převahy USA patří nenávratně minulosti. Mír ohrožuje růst dobrodružnosti politiky amerických vládnoucích kruhů.

Agresivní podstata imperialismu se nyní projevuje zejména v těchto skutečnostech:

— růstem vlivu vojenskoprůmyslového komplexu a militarismu na zahraniční a vojenskou politiku hlavních imperialistických mocností,

— zvyšováním expanzionismu a hegemonismu USA a jejich úsilím o světovou hegemonii,

— intenzivní výstavbou a přípravou ozbrojených sil k plnění úkolů zahraniční politiky,

— rozpracováním vojenskostrategické koncepce prvního úderu, globální a omezené jaderné války.

Vojenskostrategickou koncepcí USA mimo jiné určují změny, které v důsledku revoluce ve vojenství nastaly v ozbrojeném zápase, myšlenky (přesvědčení), že USA zvítězí v jaderné válce, přípravy ozbrojených sil k řešení mezinárodních problémů.

Zajištění evropského a světového míru spočívá především na udržení přibližné vojenskostrategické rovnováhy mezi Varšavskou smlouvou a NATO, která se vy-

tvořila v Evropě i v globálním měřítku. Vývoj mezinárodních vztahů v posledních desetiletích ukazuje, že vojenskostrategická rovnováha tvoří nezbytný předpoklad

— stability mezinárodních vztahů a upevnění míru,

— respektování zásady rovnosti a stejné bezpečnosti,

— neporušování vyváženého poměru sil ve všech typech zbraní,

— omezení agresivních akcí imperialismu,

— uhájení výsledků dosažených v socialistické a komunistické výstavbě,

J. V. Andropov prohlásil: „K mírovému soužití objektivně přispívá vojenskostrategická rovnováha mezi socialismem a imperialismem. Dosažení této rovnováhy je jedním z nejdůležitějších výsledků posledních desetiletí. Vyžádalo si od našeho lidu a národů dalších zemí socialistického společenství nemálo úsilí a prostředků, a proto nedovolíme, aby bylo zmařeno. Budeme dělat i nadále vše nezbytné pro zajištění bezpečnosti své země, našich přátel a spojenců, budeme zvyšovat bojovou sílu sovětských ozbrojených sil — mocného faktoru zadržování agresivních snah imperialismu a agrese.“ (Projev generálního tajemníka ÚV KSSS J. V. Andropova. Rudé právo, 16. června 1983.)

Členské státy Varšavské smlouvy se na poli obrany řídí zásadou rovné a stejné bezpečnosti. Pouze na základě respektování této zásady je možné rozvíjet vztahy a řešit rozpory mezi státy s rozdílným společenským zřízením. Každý jiný přístup nutně vede k destabilizaci vztahů mezi státy a mezinárodních vztahů jako systému. Zásada rovnosti a stejné bezpečnosti předpokládá respektování národní nezávislosti, svrchovanosti, nedotknutelnosti hranic, nepoužití síly nebo hrozby silou a aby vojenská politika států, zejména hlavních velmocí, vycházela výlučně z obranných cílů a brala v úvahu oprávněné zájmy bezpečnosti všech států.

Členské státy Varšavské smlouvy na madridské schůzce potvrdily, že ve své politice důsledně oddělují ideologické otázky od problematiky mezinárodních vztahů, že vztahy s kapitalistickými státy budují na základě mírového soužití a že jsou pro rozsáhlou spolupráci se všemi státy. Nikomu však nedovolí zneužívat Závěrečný akt k útokům a osočování socialistických zemí, k vměšování se do jejich vnitřních záležitostí, k zneužívání lidských práv (v buržoazní interpretaci), ke zpochybňování morálních, sociálních a občanských hodnot socialismu. Pražská politická deklarace v této souvislosti zdůraznila: Re-

akční a imperialistické kruhy, které využívají ke spekulacím otázky lidských práv, se tak snaží zamaskovat své opovržení základními právy pracujících a životními zájmy národů." (Politická deklarace členských států Varšavské smlouvy. Rudé právo, 7. ledna 1983.)

Výsledný dokument madridské schůzky obsahuje též ustanovení o sérii schůzek expertů, které se uskuteční před příští, tj. třetí, následnou schůzkou konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, která se sejde 4. listopadu roku 1986 ve Vídni. To je pozitivní.

Blízká budoucnost, zejména to, zda bude realizováno tzv. dvojí usnesení Rady NATO, na jehož základě má být umístěno 572 nových amerických raket středního doletu v západoevropských zemích, ukáže, zda madridská schůzka pomůže překonat nynější nebezpečnou etapu ve vývoji mezinárodních záležitostí a stane se rozhraním v boji za ozdravení uvolňování napětí v Evropě. Komuniké ze zasedání výboru ministrů zahraničních věcí Varšavské smlouvy z října 1983 zdůraznilo: „Členské státy Varšavské smlouvy, které k úspěchu mad-

ridské schůzky přispěly, jsou přesvědčenými stoupenci pokračování a rozvíjení tohoto procesu." (Komuniké ze zasedání výboru ministrů zahraničních věcí Varšavské smlouvy. Rudé právo, 15. října 1983.)

Členské státy Varšavské smlouvy si dobře uvědomují vážnost nynější situace. V současné době se skutečně rozhoduje o tom, jakým směrem se bude ubírat vývoj evropské i celkové mezinárodní situace: zda půjde ke zmírnění válečné hrozby, či ke stupňování horečného zbrojení a zvyšování nebezpečí války. Členské státy Varšavské smlouvy učiní vše, co je v jejich silách, aby národy Evropy a světa nepoznaly jadernou válku. S tímto vědomím podepsaly Výsledný dokument madridské schůzky.

V listopadu roku 1983 začaly USA v některých západoevropských státech rozmisťovat své rakety středního doletu. Tím se mezinárodní situace v Evropě dále komplikuje. Hrozí reálné nebezpečí zahájení nového kola ve zbrojení, které ve svých důsledcích rozšiřuje materiální základnu jaderné války.